

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **198252**

ONDERWERP: · Wijzigen financieel kader en aankoop aandelen Scalabor

Voorstel

1. De geraamde onttrekking aan de Bestemmingsreserve Noodfonds Sociaal Domein ten behoeve van de frictiekosten en aanloopkosten voor de transitie van Presikhaaf Bedrijven naar Scalabor, mede te benutten voor de verlaging van de geraamde rendementsreeks van Scalabor zoals opgenomen in de MJPB 2018-2021 en de begroting conform bijgevoegde begrotingswijziging aan te passen.
2. Voor € 3,5 miljoen aandelen Scalabor BV aan te kopen onder het voorbehoud dat (i) het Algemeen Bestuur van Presikhaaf Bedrijven (op 22-12-2017) besluit tot de overdracht van bedrijfsactiviteiten aan Scalabor en (ii) het college van B&W (op 19-12-2017) instemt met het definitieve bedrijfsplan Scalabor.

Inleiding

Met uw besluit van 29 mei 2017 om als gemeente Arnhem de oprichting van de publieke sociale onderneming Scalabor voor te bereiden gaf u de opdracht om met Scalabor (i) de ontstane impasse rondom de toekomst van Presikhaaf Bedrijven (PHB) te doorbreken, (ii) de leefsituatie van Arnhemmers met afstand tot de arbeidsmarkt te verbeteren, (iii) de uitvoeringsstructuur van de Participatiewet door te ontwikkelen, (iv) de werkgelegenheid voor inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt te behouden, te verbeteren en uit te bouwen, (v) de aanwezige infrastructuur van passend werk, kennis en expertise van het huidige PHB te benutten, (vi) (daarmee) de ontmantelings- en frictiekosten van PHB te beperken, (vii) een meer eenduidige aansturing van de uitvoering te bevorderen en (viii) een transformatie in te zetten van sociale werkvoorziening naar arbeidsontwikkelbedrijf, van bolwerk naar knooppunt in het (arbeids)regionaal netwerk en van hekkensluis naar middenmoter.

Op 27 november 2017 stelde de gemeenteraad vast dat het ontwerpbedrijfsplan vertrouwen geeft in de toekomstbestendigheid van Scalabor en daarmee adequaat invulling geeft en kan geven aan deze opdracht.

Ten opzichte van de (globale) initiële business case (en het financiële kader) waarover uw raad in mei 2017 besloot, zijn er wel een aantal veranderingen. Dit op basis van ondermeer de keuze van regiogemeenten om

voor wat betreft hun SW-medewerkers mee te doen met de Arnhemse propositie, nadere verdiepings- en uitwerkingsslagen en aangescherpte inzichten.

Deze veranderingen vereisen een aanpassing van het huidige financiële kader voor Scalabor, zoals opgenomen in de MJPB 2018-2021. Wij vragen niet om meer publieke middelen om bovenstaande opdracht in te vullen. Wij stellen alleen voor om de inzet van de vooraf gereserveerde middelen anders in te zetten.

Wijzigen financieel kader

Bij brief d.d. 25-10-2017 meldt het Algemeen Bestuur (AB) van PHB dat op basis van het onderhandelingsresultaat tussen PHB en Scalabor over de overdracht van bedrijfsactiviteiten maximaal € 12,5 miljoen aan frictiekosten wordt voorzien. In het licht van het bij PHB opgebouwde weerstandsvermogen wordt ter dekking van deze incidentele frictiekosten aan de deelnemende gemeenten een aanvullende bijdrage van € 10,5 miljoen gevraagd. Het Arnhemse aandeel hierin is circa € 5,5 miljoen. Dit is lager dan de in de Bestemmingsreserve (BR) Noodfonds Sociaal Domein opgenomen € 8,5 miljoen t.b.v. de frictiekosten. Er is circa € 3,0 miljoen ruimte.

Daar tegenover staat dat de gemeentelijke MJPB 2018-2021 rekening houdt met een taakstellende rendementsverbetering van Scalabor, waarvan het verloop niet correspondeert met de ontwerpbegroting Scalabor. Daarom wordt voorgesteld om de geraamde ruimte voor PHB/ Scalabor in de BR te benutten om de rendementsreeks van Scalabor, zoals opgenomen in de MJPB 2018-2021 te wijzigen.

Aankopen aandelen

Tijdens de vergadering d.d. 6-11-2017 heeft uw raad aangegeven geen wensen en bedenkingen te hebben tegen de oprichting van Scalabor BV. In lijn hiermee is Scalabor dan ook per 9-11-2017 definitief opgericht, waarbij de gemeente Arnhem één aandeel van één euro heeft.

Scalabor heeft een kapitaal van € 3,5 miljoen nodig om te kunnen starten. De aandeelhoudersvergadering (AVA) van Scalabor is voornemens om t.b.v. dit startkapitaal, zodra PHB de bedrijfsactiviteiten overdraagt, voor € 3,5 miljoen aan aandelen uit te geven. Onder voorbehoud van (i) overdracht van bedrijfsactiviteiten door PHB op 22-12-2017 en (ii) goedkeuring van het definitieve bedrijfsplan Scalabor door het college van B&W op 19-12-2017, wordt voorgesteld om alle aandelen te kopen. In de toekomst kunnen andere partijen dan aandelen overnemen/ kopen van de gemeente Arnhem om een belang in Scalabor te verwerven.

Beoogd effect

Wijziging van het financiële kader voor Scalabor in de gemeentelijke MJPB 2018-2021 opdat deze correspondeert met de rendementsverbetering zoals die in de ontwerpbegroting Scalabor wordt gepresenteerd; er daarmee een goede basis ligt om de bedrijfsactiviteiten van PHB over te nemen; en voorts een toekomstbestendig arbeidsontwikkelbedrijf kan worden opgebouwd.

Verwerving van € 3,5 miljoen aan aandelen opdat (i) direct geborgd is dat de gemeente Arnhem de grootste aandeelhouder wordt en desgewenst kan blijven en (ii) Scalabor voldoende startkapitaal heeft om een toekomstbestendig arbeidsontwikkelbedrijf op te bouwen.

Argumenten

1.1 Er wordt circa € 3,0 miljoen ruimte geraamd in de BR Noodfonds Sociaal Domein voor PHB/ Scalabor.

De transitie van PHB naar Scalabor gaat gepaard met frictiekosten. PHB baseert de berekening van de frictiekosten op het 100% scenario (alle deelnemende gemeenten plaatsen SW-medewerkers bij Scalabor). De geraamde maximale frictiekosten komen uit op € 12,5 miljoen. De aanvullende bijdrage die aan de deelnemende gemeenten wordt gevraagd bedraagt € 10,5 miljoen. Dit bedrag is lager dan de geraamde maximale frictiekosten met name omdat het door PHB opgebouwde weerstandsvermogen wordt ingezet om een deel van de frictiekosten te dekken. Het aandeel van gemeente Arnhem in de gevraagde aanvullende bijdrage is € 5,5 miljoen.

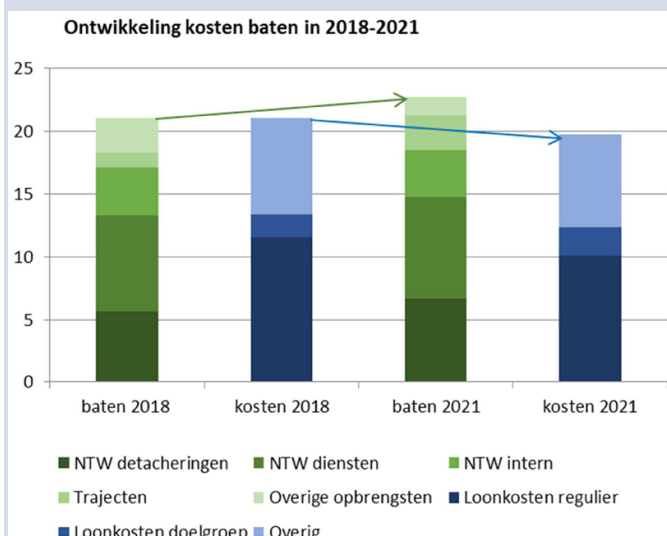
De dekking van de frictiekosten vindt plaats via de BR Noodfonds Sociaal Domein. In de BR zijn voldoende middelen opgenomen om deze kosten te dekken. In 2017 is, voorzichtigheidshalve op basis van het 50% scenario (enkel Arnhem plaatst SW-medewerkers bij Scalabor), een bedrag gedoteerd van € 9,6 miljoen aan de BR:

- van dit bedrag is circa € 1,1 miljoen voor aanloopkosten bij de gemeente Arnhem;
- de overige € 8,5 miljoen is voor frictiekosten die ontstaan bij de GR PHB.

Kortom, in 2017 is ruim voldoende gedoteerd aan de BR om de geraamde frictiekosten te kunnen dekken. Er wordt circa € 3,0 miljoen ruimte geraamd (€ 8,5 miljoen minus € 5,5 miljoen).

1.2 Het meerjarenbeeld in het ontwerpbedrijfsplan Scalabor levert een knelpunt op.

In het ontwerpbedrijfsplan Scalabor is opgenomen dat de doorontwikkeling van 'hekkensluiter' naar 'middenmoter' een forse opgave is. In 2018 is een (beperkt) verlies begroot van € 0,3 miljoen. In de jaren daarna is de verwachting dat het resultaat verbetert naar een positief resultaat van € 2,8 miljoen in het jaar 2021. Onderstaande grafiek (uit het ontwerpbedrijfsplan Scalabor) illustreert deze resultaatverbetering:

Punt is dat de gemeente Arnhem eveneens uitgaat van een resultaatverbetering aan de zijde van de gemeente. Anders gezegd: een dividenduitkering van Scalabor aan de gemeente Arnhem. Deze, in de gemeentelijke MJPB 2018-2021 opgenomen, (taakstellende) rendementsreeks kent het volgende verloop:

2018	2019	2020	2021
370.000	740.000	1.110.000	1.480.000

Voor het jaar 2018 is een dividenduitkering van € 0,37 miljoen niet reëel gezien het resultaat van Scalabor. Daarnaast wordt in het meerjarenbeeld van het ontwerpbedrijfsplan over 2019-2022 rekening gehouden met de opbouw van een eigen vermogen. Dit om de frictiekosten op te vangen als gemeenten besluiten om vanaf 2023 geen SW-diensten meer af te nemen van Scalabor. Dus omdat Scalabor zelf het resultaat nodig heeft om deze buffer op te bouwen, kan er geen dividend worden uitgekeerd.

Wij vinden het opportuun dat Scalabor het eigen vermogen aansterkt om een robuust arbeidsontwikkelbedrijf te zijn en in de toekomst voldoende buffers te hebben om te innoveren en onzekerheden op te vangen. Echter, hiermee ontstaat er ten opzichte van de bovenstaande rendementsreeks een knelpunt.

1.3 Dit knelpunt is in het licht van de geraamde ruimte van € 3,0 miljoen voor PHB/ Scalabor in de BR Noodfonds Sociaal Domein oplosbaar.

Zoals in 1.1 gemeld is een deel van de geraamde onttrekking aan de BR niet nodig voor de frictiekosten die ontstaan bij PHB. Vandaar het voorstel om de geraamde ruimte van € 3,0 miljoen in de BR te gebruiken om de rendementsreeks, zoals opgenomen in de MJPB 2018-2021 als volgt te verlagen:

2018	2019	2020	2021
0	0	0	700.000

Concreet betekent dit dat de geraamde onttrekking van € 9,6 miljoen aan de BR Noodfonds Sociaal Domein voor de jaren 2017 (€ 2,87 miljoen) en 2018 (€ 6,74 miljoen) deels op een andere manier wordt ingezet:

- € 5,54 miljoen (in 2017) ter dekking van de door PHB gevraagde aanvullende bijdrage t.b.v. de transitie van PHB naar Scalabor. Dit bedrag bestaat uit boekverlies verkoop vastgoed (€ 0,28 miljoen), boeterente tussentijdse aflossingen leningen (€ 1,23 miljoen) en frictiekosten (€ 4,03 miljoen).
- € 0,2 miljoen (in 2017) en € 0,85 miljoen (in 2018) ter dekking van de aanloop-/ voorbereidingskosten van Scalabor.
- € 0,37 miljoen (in 2018), € 0,74 miljoen (in 2019), € 1,11 miljoen (in 2020) en € 0,79 miljoen (in 2021) ter dekking van de verlaging van de rendementsreeks Scalabor.

De onttrekkingen passen binnen de doelstelling van de BR (Participatie). Voor het jaar 2021 blijft een taakstelling van € 0,7 miljoen staan. Aangezien dit jaar verder in de toekomst ligt, is het onze inzet om 2 jaar na de start van Scalabor te evalueren wat de vooruitzichten voor Scalabor zijn (zowel in resultaat als in benodigd vermogen voor investeringen en risico's) en welke rendementsreeks daarbij past.

1.4 De kosten voor het werkgeverschap van SW-medewerkers zijn in lijn met eerdere ramingen en vereisen daarmee geen wijziging van het kader.

Met de transitie van PHB naar Scalabor wordt de verantwoordelijkheid voor het ondernemerschap en het materiële werkgeverschap van SW-medewerkers overgedragen aan Scalabor. De verantwoordelijkheid voor het formele werkgeverschap van SW-medewerkers blijft (vooralsnog) bij de GR PHB.

PHB heeft in concept een meerjarige doorkijk gegeven van de kosten die gemoeid zijn met het formele werkgeverschap van SW-medewerkers. Dit zijn (i) loonkosten (in 2018 circa € 62 miljoen), (ii) een bijdrage voor de salarisadministratie en HR dienstverlening (in 2018 circa € 1,6 miljoen) en (iii) de organisatiekosten van de (te ontmantelen) GR (in 2018 circa € 150k). Deze doorkijk is grotendeels in lijn (afwijking < 2% zowel positief als negatief) met de kosten die de gemeente Arnhem heeft opgenomen in de MJPB 2018-2021.

Naar verwachting zal PHB eind 2017 een begrotingswijziging 2018 voorleggen aan het AB PHB, waarna definitief besloten wordt over bovenstaande financiële doorkijk.

2.1 Voor het starten van een onderneming is startkapitaal nodig.

In eerdere voorstellen is aangegeven dat voor het starten van de sociale onderneming Scalabor een bedrag van € 3,5 miljoen aan eigen vermogen noodzakelijk is. Wanneer dit in de vorm van aandelenkapitaal gebeurt, kunnen andere partijen (gemeenten) via de verwerving van aandelen bijdragen in dit kapitaal en mede-eigenaar worden. Wanneer de gemeente Arnhem dit kapitaal in eigen vermogen mee zou geven, zou ten faveure van een nieuwe eigenaar op dat moment een nieuwe aandelenemissie plaats moeten vinden door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

2.2 Het AB PHB moet nog besluiten inzake het overdragen van de bedrijfsactiviteiten van PHB naar Scalabor.

De besluitvorming hieromtrent staat voor 22 december 2017 op de rol, terwijl Scalabor op 1 januari 2018 van start wil gaan. Om het startkapitaal tijdig in Scalabor te kunnen investeren, wordt gevraagd nu het besluit onder de voorwaarde van positieve besluitvorming van het AB te nemen. Mocht het AB niet tot positieve besluitvorming overgaan, zal de gemeente Arnhem niet de € 3,5 miljoen investeren.

2.3 Het college van B&W moet nog instemmen met het definitieve bedrijfsplan Scalabor.

De tweede voorwaarde voor het besluit over de verwerving van aandelen is dat het college van B&W het definitieve bedrijfsplan, met verwerking van de resultaten van de Due Diligence en de laatste risicoanalyse, goedkeurt. Het bedrijfsplan geeft aan hoe de onderneming uitvoering wil geven aan de doelen en taken aan haar gegeven. In de rol van de gemeente als eigenaar van Scalabor is het college van B&W het gremium om over dit soort aangelegenheden te beslissen.

Kanttekeningen

1.1 Friciekosten PHB zijn nog niet hard.

De feitelijke frictiekosten kunnen afwijken van de geraamde maximale frictiekosten. Dit omdat onder andere nog geen volledig zicht is op de uitkomsten van de personele plaatsing. Begin volgend jaar is hier meer zicht op. Het kader zal dan opnieuw bekeken worden, inclusief de gevolgen voor de begroting.

1.2 Risico op verzoek aanvullende bijdragen van gemeenten door GR PHB

PHB raamt de maximale frictiekosten op € 12,5 miljoen . De aanvullende bijdrage die aan gemeenten wordt gevraagd bedraagt € 10,5 miljoen . Dit bedrag is lager dan de geraamde maximale frictiekosten omdat het AB PHB er voor kiest om het door PHB opgebouwde weerstandsvermogen in te zetten om een deel van de frictiekosten te dekken.

In beginsel is bovenstaande een opportune keuze van het AB PHB. Feit is echter wel dat PHB, door deze verrekening, geen weerstandsvermogen meer heeft om evt. onvoorziene kosten op te vangen. GR PHB moet daarmee dus direct een beroep doen op de deelnemende gemeenten wanneer dergelijke kosten aan de orde zijn.

1.3 Van ontwerp- naar definitief bedrijfsplan Scalabor.

Het ontwerpbedrijfsplan Scalabor is gebaseerd op het scenario waarbij alle gemeenten uit de huidige GR PHB SW-diensten afnemen van Scalabor. Indien één of meerdere gemeenten niet akkoord gaan heeft dit direct effect op de exploitatie van Scalabor en mogelijk ook op de openingsbalans. Mocht deze situatie zich voordoen, dan is een wijziging van het bedrijfsplan inclusief financiële doorrekening noodzakelijk. In het resultaat van de onderhandelingen tussen PHB en Scalabor over de overdracht van bedrijfsactiviteiten is opgenomen dat de onderhandelingen opnieuw worden gestart indien deze situatie zich voordoet. Dit risico wordt overigens steeds kleiner nu, op weg naar het definitieve besluit van het AB PHB over de overdracht van bedrijfsactiviteiten van PHB naar Scalabor, de betrokken gemeenten o.a. besluiten om Scalabor aan te wijzen als mede-uitvoerder van de WSW en de voorwaarden van detachering van SW-medewerkers aan Scalabor nader worden uitgewerkt.

Het ontwerpbedrijfsplan is opgesteld voorafgaand aan het definitieve onderhandelingsresultaat, verwerking van de uitkomsten uit het Due Diligence onderzoek en zicht op de personele plaatsing (geschiktheid van reguliere werknemers). In de komende periode wordt hierover informatie verkregen en het bedrijfsplan verder aangescherpt inclusief financiële doorrekening. Het definitieve bedrijfsplan wordt begin december in het college van B&W behandeld.

In de voorbereidingen naar het ontwerpbedrijfsplan is een risicoanalyse opgesteld en zijn risico-eigenaren en beheersmaatregelen benoemd. Deze analyse wordt voorzien van een update vóór het vaststellen van het definitieve bedrijfsplan. Naast deze risicoanalyse zijn ook de juridische en fiscale risico's in beeld gebracht. Een eerste analyse van beheersmaatregelen is gemaakt. In de komende periode wordt hier nog een verdiepingsslag (inclusief keuze van bijv. risico accepteren of mitigeren) gemaakt.

3.3 Het ontwerpbedrijfsplan Scalabor biedt kansen voor 'Doorbraak naar werk'.

Scalabor verzorgt diverse arbeidsontwikkeltrajecten voor inwoners met een tijdelijke of structurele afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente Arnhem koopt deze trajecten in bij Scalabor. In het bedrijfsplan is gerekend met een opbrengst van € 1,1 miljoen in 2018 oplopend naar € 2,8 miljoen in 2021. De komende periode worden afspraken gemaakt tussen W&I en Scalabor over de trajecten die daadwerkelijk worden afgenomen.

Voor het startjaar 2018 is voldoende budget gereserveerd voor inkoop van trajecten bij Scalabor. Voor de daarop volgende jaren is nog onvoldoende budget gereserveerd. Wij voorzien, in het kader van de opgave

'Doorbraak naar werk', dat op het niveau van de diverse programma's binnen het sociaal domein andere keuzes worden gemaakt en/ of nieuwe integrale businesscases worden geïnitieerd.

2.1 Scalabor kan (gecontroleerd) vrijelijk beschikken over € 3,5 miljoen .

Na koop van de aandelen beschikt Scalabor over de € 3,5 miljoen die de gemeente Arnhem hieraan heeft uitgegeven. Scalabor BV kan dan vrijelijk beschikken over dit kapitaal. Door middel van de vastgelegde Governance hebben de Raad van Commissarissen en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een controlerende rol.

Financiën

Ten aanzien van Wijziging kader: zie Argumenten 1.3. Voorgesteld wordt om de begroting conform aan te passen door middel van bijgevoegde begrotingswijziging.

Ten aanzien van Aankoop aandelen: de deelneming van € 3,5 miljoen in Scalabor zal als bezit op de balans worden opgevoerd.

Uitvoering

Het gewijzigde financiële kader wordt vanaf 2017 doorgevoerd in de meerjarige begroting.

Bij notariële akte wordt voor € 3,5 miljoen aan aandelen gekocht op het moment dat Scalabor ze wil uitgeven.

Communicatie

Rondom de aankoop van aandelen zal wel een persbericht verschijnen. De gemeenteraad wordt via een raadsbrief op de hoogte gehouden van de besluitvorming in het AB PHB en het college van B&W.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

Begrotingswijziging

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

Zaaknummer

198252

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21-11-2017, Cluster SBR nummer: 198252 ;

gelet op artikel 156 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De geraamde onttrekking aan de Bestemmingsreserve Noodfonds Sociaal Domein ten behoeve van de frictiekosten en aanloopkosten voor de transitie van Presikhaaf Bedrijven naar Scalabor, mede te benutten voor de verlaging van de geraamde rendementsreeks van Scalabor zoals opgenomen in de MJPB 2018-2021 en de begroting conform bijgevoegde begrotingswijziging aan te passen.
2. Voor € 3,5 miljoen aandelen Scalabor BV aan te kopen onder het voorbehoud dat (i) het Algemeen Bestuur van Presikhaaf Bedrijven (op 22-12-2017) besluit tot de overdracht van bedrijfsactiviteiten aan Scalabor en (ii) het college van B&W (op 19-12-2017) instemt met het definitieve bedrijfsplan Scalabor.

De griffier,

De voorzitter,